Sygn. akt: I Ns 252/14

POSTANOWIENIE

W S T Ę P N E

Dnia 20 lutego 2015 r.

Sąd Rejonowy w Nysie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Remigiusz Drzewiecki

Protokolant: sekr. sądowy Dariusz Bogaliński

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2015 r. na rozprawie w N.

sprawy z wniosku Bank Spółdzielczego we W.

z udziałem J. B., S. B., A. B. (1), I. B., A. W.

o stwierdzenie nabycia spadku po K. B.

postanawia:

oddalić wnioski o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych nie złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po K. B. w terminie złożone przez J. B., I. B., A. B. (1), A. W..

UZASADNIENIE

Dnia 17 lutego 2014 roku wnioskodawca Bank Spółdzielczy we W. wniósł o stwierdzenie nabycia spadku po K. B. zmarłym dnia 3 maja 2009 roku w P., ostatnio stale zamieszkałym w P..

W uzasadnieniu wniosku wnioskodawca wskazał, że nie należy do kręgu spadkobierców, ale jest zainteresowany stwierdzeniem nabycia spadku, gdyż posiada wierzytelność względem spadkodawcy z tytułu umowy kredytu numer (...) z dnia 18 października 2007 r. Jako uczestnika postępowania wnioskodawca wskazał J. B..

W odpowiedzi na wniosek z dnia 27 maja 2014 roku (k. 18) uczestnik J. B. wskazał, że spadkodawca K. B. miał pięcioro dzieci, z których żadnego nie wychowywał i nie utrzymywał z nimi kontaktu. Tymi dziećmi byli: R. B., I. B., A. B. (2), A. B. (1), J. B..

W dniu 16 lipca 2014 roku Sąd Rejonowy w Nysie wezwał do udziału w niniejszej sprawie charakterze uczestników postępowania: S. B., A. B. (1), I. B..

W piśmie z dnia 25 sierpnia 2014 roku (k. 35) uczestnik S. B. wskazał, że 19 sierpnia 2014 roku odrzucił spadek po spadkodawcy.

W piśmie z dnia 30 września 2014 roku (k. 45-48) złożonym na rozprawie w dniu 1 października 2014 roku uczestniczka I. B. wniosła o przyjęcie na podstawie art. 1019 § 1 pkt 1 k.c. oświadczenia iż uchyla się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po K. B., zatwierdzenie przez sąd oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po K. B., jak również o przyjęcie przez sąd oświadczenia o odrzuceniu spadku po K. B.. Swoje stanowisko uzasadniła tym, że znajdowała się w uzasadnionym okolicznościami błędzie co do stanu spadku. Podała, że nie utrzymywała prawie żadnych kontaktów ze spadkodawcą, a ostatnie spotkanie z ojcem odbyła kiedy miała 30 lat i było to tylko

jedno z dwóch spotkań ze spadkodawcą, które uczestniczka pamięta. Dalej podała, że spadkodawca odszedł od matki uczestniczki, z którą nie miał ślubu, niedługo po urodzeniu uczestniczki. Mieszkał ponad 40 km od uczestniczki, nie interesował się losem córki i nie szukał z nią kontaktu. Na skutek powyższego zachowania więzi z córką całkowicie ustały. Uczestniczce udało się jedynie poznać J. B., który był synem - piątym dzieckiem spadkodawcy z innego związku. W 2009 roku uczestniczka dowiedziała się od matki J. B., że jej ojciec zmarł. Uczestniczka była na pogrzebie ojca, ponieważ uważała to, za swój chrześcijański obowiązek. Po pogrzebie uczestniczka nie odbyła z pozostałymi członkami rodziny rozmowy na temat składu spadku po ojcu, a żaden z członków rodziny, który utrzymywał ze spadkodawcą kontakt nie przekazał uczestniczce informacji o zaciągniętych przez spadkodawcę zobowiązaniach i posiadanych długach. W związku z powyższym uczestniczka była przekonana, iż spadkodawca nie pozostawił po sobie żadnych długów i nie składała oświadczenia o odrzuceniu spadku. O zawartej przez spadkodawcę z bankiem umowie kredytu dowiedziała się dopiero z wezwania do udziału w sprawie I Ns 252/14, a M. B. (młodszy brat spadkodawcy) w lipcu 2014 roku dostarczył jej kserokopię umowy kredytowej. Uczestniczka podkreśliła, że była w usprawiedliwionym błędzie co do stanu spadku, ponadto został zachowany termin jednego roku umożliwiający uchylenie się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku pod wpływem błędu. W związku z powyższym zdaniem uczestniczki istnieją wszelkie podstawy do złożenia oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezachowania terminu do odrzucenia spadku.

Uczestnik A. W. w dniu 17 listopada 2014 roku (k. 69-72) złożył odpowiedź na wniosek, w której domagał się m. in. uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po K. B., wniósł również o zatwierdzenie przez sąd oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku, domagał się również przyjęcia przez sąd oświadczenia o odrzuceniu spadku po K. B.. Swoje stanowisko uzasadnił podobnie jak uczestniczka I. B.. Wskazał że znajdował się w uzasadnionym okolicznościami błędzie co do stanu spadku. Dalej podał, że nigdy nie poznał K. B., a spadkodawca uznał jedynie swoje ojcostwo w stosunku do uczestnika i nigdy już potem nie szukał z nim kontaktu. Uczestnik podkreślił, że nosi nazwisko matki (...). Podał, że wraz z rodziną od dwudziestu pięciu lat mieszka w Niemczech i utrzymywał jedynie kontakt ze swą siostrą I. B., od której dowiedział się o śmierci spadkodawcy. Nie znał nawet wszystkich swoich przyrodnich braci, a I. B. nie przekazała uczestnikowi żadnej informacji o tym, żeby spadkodawca pozostawił jakikolwiek majątek lub zobowiązania. Uczestnik wskazał też, że nie miał możliwości ustalania tego samodzielnie ponieważ spadkodawca był dla niego osobą zupełnie obcą, której nie znał nawet osobiście. Także matka uczestnika nigdy nawet nie chciała z nim rozmawiać o osobie spadkodawcy. W związku z powyższym uczestnik dysponując jedynie wiedzą na temat składu i wartości spadku jaką mu przekazała uczestniczka I. B. oraz nie mając innych faktycznych możliwości ustalania tych okoliczności przyjął, iż ojciec nie zostawił żadnego majątku, ani też nie pozostawił długów. Z tego powodu nie składał oświadczenia o odrzuceniu spadku.

Uczestnik A. B. (1) w dniu 13 listopada 2014 roku (k. 83-85) złożył wniosek o zatwierdzenie przez sąd uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu w przedmiocie złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po K. B.. We wniosku tym domagał się przyjęcia przez sąd oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po spadkodawcy i zatwierdzenie przez sąd przyjętego oświadczenia. Domagał się również przyjęcia przez sąd na rozprawie oświadczenia, że odrzuca spadek po K. B.. W uzasadnieniu wniosku wskazał, że spadkodawca był jego ojcem, jednak nigdy nie utrzymywał z nim kontaktu. Podał, że był kolejnym dzieckiem z licznych nieformalnych związków swojego ojca, a jego matka i ojciec nigdy nie wzięli ślubu, nie żyli także w konkubinacie. Ojciec nie interesował się uczestnikiem, uczestnik nie wiedział nic o jego życiu, nie uczestniczył w nim. W zasadzie nie łączyła ich żadna więź. Do czasu uzyskania przez uczestnika samodzielności spadkodawca jedynie łożył alimenty. Uczestnik nigdy nie utrzymywał z ojcem kontaktów, nie miał żadnej wiedzy na temat życia i osoby zmarłego ojca, a tym bardziej stanu spadku po o nim, nie wiedział, że ojciec był zadłużony i nie został o tym poinformowany przez pozostałych spadkobierców. O tym, że spadkodawca ma zaciągnięty kredyt uczestnik dowiedział się po doręczeniu mu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku złożonego w niniejszej sprawie. W związku z tym uczestnik podał, że pozostawał w uzasadnionym błędzie, co do stanu spadku po ojcu i nie złożył w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po nim. Błąd ten dotyczył stanu masy spadkowej, z pewnością był błędem

istotnym. Uczestnik podał że gdyby posiadał wiedzę o zadłużeniu ojca w dacie jego śmierci to z całą pewnością złożyłby oświadczenie o odrzuceniu spadku.

Uczestniczka I. B. złożyła oświadczenie o odrzuceniu spadku po spadkodawcy na rozprawie w dniu 28 listopada 2014 roku.

Uczestnik J. B. w odpowiedzi na wniosek z dnia 8 stycznia 2015 roku (k. 101-103) domagał się przyjęcia na podstawie art. 1019 § 1 k.c. oświadczenia, iż uchyla się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po K. B. i zatwierdzenie przez sąd oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po K. B.. Wniósł również o przyjęcie na podstawie art. 1015 § 1 k.c. oświadczenia o odrzuceniu spadku po spadkodawcy. W uzasadnieniu odpowiedzi na wniosek wskazał, że znajdował się w uzasadnionym błędzie co do stanu spadku. Podał, że od wczesnego dzieciństwa nie utrzymywał żadnych kontaktów ze spadkodawcą, ani on z nim. Od samego początku wychowywała go tylko matka. W 2006 roku uczestnik wyjechał zagranicę, o przyrodnim rodzeństwie dowiedział się ostatnio z uwagi na sprawę o stwierdzenie nabycia spadku. Ponadto do czasu złożenia wniosku o spadek o stwierdzenie spadku nie wiedział o spadku, czy długach po ojcu. O śmierci ojca uzyskał tylko telefoniczną informację od matki. Nigdy nie próbował ustalić, czy spadkodawca miał jakiś majątek, czy długi ponieważ mieszka zagranicą, a ojciec był dla niego zupełnie obcą osobą, z którą nie utrzymywał żadnych kontaktów.

A. B. (1), A. W., J. B. złożyli oświadczenia o odrzuceniu spadku po spadkodawcy na rozprawie w dniu 6 lutego 2015 roku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Spadkodawca K. B. zmarł 3 maja 2009 roku w P., ostatnio na stałe zamieszkiwał w P.. W dacie śmierci był kawalerem. Spadkodawca miał pięcioro dzieci to jest: A. B. (1), I. B., S. B., J. B. i A. W.. Innych dzieci pozamałżeńskich, ani przysposobionych spadkodawca nie posiadał. Wszystkie dzieci w dacie śmierci spadkodawcy były pełnoletnie Spadkodawca nie pozostawił testamentu. Żaden ze spadkobierców do czasu wszczęcia przedmiotowej sprawy nie składał oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku po spadkodawcy, nie zrzekał się dziedziczenia po nim i nie został uznany za niegodnego do dziedziczenia.

Dowód: odpis skrócony aktu zgonu K. B. k. 8; zapewnienia spadkowe: A. B. (1) k. 49-50; I. B. k. 50, S. B. k. 93, A. W. oraz J. B. e-protokół rozprawy z dnia 6.02.2015 r. k. 115.

Uczestniczka I. B. jest nauczycielem, mieszka w N.. O śmierci ojca dowiedziała się zaraz po jego śmierci w maju 2009 roku, kiedy zadzwoniła do niej matka J. B.. Uczestniczka w swoim życiu miała dwa razy kontakt ze spadkodawcą: pierwszy raz jak miała 15 lat, a drugi jak miała 30 lat. Była też na pogrzebie spadkodawcy. Uczestniczka nie sprawdzała, czy ojciec K. B. miał zadłużenia, nie miała kontaktu z pozostałym rodzeństwem za wyjątkiem J. B., którego poznała w 1998 roku. Wtedy pojechali do P. i zobaczyli, że ojciec nadużywa alkoholu, a w jego mieszkaniu było pełno butelek. Uczestniczka była jedynym dzieckiem spadkodawcy obecnym na pogrzebie spadkodawcy.

Dowód: zapewnienia spadkowe i przesłuchanie I. B. k. 50 oraz e-protokół rozprawy z dnia 6.02.2015 r. k. 115.

Uczestnik A. B. (1) jest sprzedawcą, mieszka w Z. - miejscowości położonej kilkanaście kilometrów od P.. O śmierci ojca dowiedział się w czerwcu 2009 r. od znajomego z P.. Nie sprawdzał czy ojciec ma długi lub majątek, bo nie spotkał się z nim nigdy osobiście. Spadkodawca płacił alimenty na uczestnika na wniosek jego mamy. Uczestnik nie miał żadnego kontaktu z ojcem. Jego matka, kiedy uczestnik miał 6 lat wyszła za mąż i ojczym był uważany przez uczestnika za ojca. O długach spadkodawcy uczestnik dowiedział się z wezwania do sądu.

Dowód: zapewnienia spadkowe i przesłuchanie A. B. (1) k. 50 oraz e-protokół rozprawy z dnia 6.02.2015 r. k. 115.

Uczestnik A. W. nie miał nigdy kontaktu ze spadkodawcą. Nigdy go nie widział. Spadkodawca płacił alimenty na jego utrzymanie. O śmierci ojca dowiedział się od siostry I. B. w sierpniu lub wrześniu 2014 r. I. B. była wtedy u matki

uczestnika, uczestnik zadzwonił do matki i rozmawiał z siostrą I. B.. I. B. powiedziała wtedy uczestnikowi, że jest sprawa w sądzie i że ojciec zostawił dług.

Dowód: zapewnienia spadkowe i przesłuchanie A. W. oraz przesłuchanie I. B. e-protokół rozprawy z dnia 6.02.2015 r. k. 115.

Uczestnik J. B. jest mechanikiem, na stałe mieszka w P., pracuje dorywczo w Hiszpanii. O śmierci ojca dowiedział się na dzień przed jego pogrzebem. W 1997 r. był z siostrą I. B. u ojca w jego mieszkaniu w P., ale ojciec był pijany. Później do śmierci nie widział ojca. Po śmierci nie sprawdzał, czy ojciec miał jakiś majątek czy długi. Nie wie, czy ojciec płacił jakieś alimenty na niego. Nie był na pogrzebie ojca. Nie odrzucił spadku jak dostał odpis wniosku w niniejszej sprawie, bo był w Hiszpanii i nie miał pieniędzy żeby jechać do konsulatu.

Dowód: zapewnienia spadkowe i przesłuchanie J. B. e-protokół rozprawy z dnia 6.02.2015 r. k. 115.

W dniu 18 października 2007 r. spadkodawca K. B. zawarł na piśmie z Bankiem Spółdzielczym we W. umowę kredytu nr (...)-2007 zgodnie z którą wnioskodawca pożyczył spadkodawcy kwotę 8.000 zł. Kwotę tę spadkodawca miał spłacać w ratach do 17 października 2012 r.

Dowód: umowa kredytu z 18.10.2007 r. k. 7

Sąd zważył, co następuje:

Wnioski o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych nie złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po K. B. w terminie złożone przez J. B., I. B., A. B. (1) oraz A. W. należało oddalić.

Zgodnie z art. 1015 § 1 k.c. oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania. W przypadku braku oświadczenia spadkobiercy w terminie 6 miesięcy przyjmuje się, iż przyjął on spadek wprost. Jednakże gdy spadkobiercą jest osoba nie mająca pełnej zdolności do czynności prawnych albo osoba, co do której istnieje podstawa do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia, albo osoba prawna, brak oświadczenia spadkobiercy w terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza (art. 1015 § 2 k.c.). Z treści przepisu art. 1016 k.c. wynika natomiast, że w przypadku, kiedy jeden ze spadkobierców przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza, uważa się, że także spadkobiercy, którzy nie złożyli w terminie żadnego oświadczenia przyjęli spadek z dobrodziejstwem inwentarza.

Zgodnie z art. 1019 § 1 k.c. jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli z następującymi zmianami:

1)uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem;

2)spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca.

Zgodnie z art. 1019 § 2 k. c. spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może w powyższy sposób uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu. Zgodnie zaś z art. 1019 § 3 k.c. uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd.

Zgodnie z art. 690 k.p.c. w razie uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku sąd przeprowadza rozprawę. Jeżeli wskutek prawomocnego zatwierdzenia przez sąd uchylenia się, o którym mowa w § 1, ulega zmianie krąg osób, co do których nabycie spadku zostało już stwierdzone albo zarejestrowany został akt poświadczenia dziedziczenia, sąd po przeprowadzeniu rozprawy zmienia z urzędu postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku albo uchyla zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia i orzeka w tym przedmiocie.

W niniejszej sprawie Sąd oddalił wniosek o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych nie złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po K. B. złożone przez uczestnika A. W., albowiem przyjął, że uczestnik ten w

terminie przewidzianym przez art. 1015 k.c. złożył oświadczenie o odrzuceniu spadku po spadkodawcy. Uczestnik ten o tytule swojego powołania, a więc o śmierci spadkodawcy dowiedział się dopiero na przełomie sierpnia i września 2014 r., a wniosek o odebranie oświadczenia o odrzuceniu spadku po spadkodawcy złożył 17 listopada 2014 r.

Natomiast Sąd oddalił wnioski o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych nie złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po K. B. w terminie złożone przez J. B., I. B., A. B. (1), albowiem zdaniem Sądu uczestnicy ci wykazali się brakiem należytej staranności w ustaleniu stanu spadku K. B.. Uczestnicy J. B. i I. B. dowiedzieli się o śmierci spadkodawcy jeszcze przez jego pogrzebem, Uczestniczka była na pogrzebie spadkodawcy. Odwiedzili oni ojca kilkanaście lat przed śmiercią i zastali go pijanego. Mogli więc przypuszczać, że spadkodawca może mieć jakieś zadłużenia. Nie podjęli żadnych starań w poszukiwaniu zadłużenia spadkodawcy. Uczestnik J. B. zamieszkuje na stałe w miejscowości, w której zamieszkiwał spadkodawca, a uczestniczka I. B. w mieście położonym ok. 30 kilometrów od miejsca zamieszkania spadkodawcy. Także uczestnik A. B. (1) zaniechał ustalenia zadłużeń spadkodawcy. Wszystkie te osoby powinny zdaniem Sądu podjąć w tym zakresie poszukiwania, albowiem ojciec nie utrzymywał z nimi stosunków i wcześniej miał liczne zobowiązania alimentacyjne. Uczestnicy ci mogli się choćby skontaktować z rodzeństwem spadkodawcy, które zamieszkuje w P.. Błąd, którego dopuścili się ci uczestnicy nie składając oświadczenia o odrzucenie spadku w terminie 6 miesięcy od dowiedzenia się o tytule ich powołania nie jest błędem istotnym.

Jak stwierdził Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 29 listopada 2012 (II CSK 172/12, LEX nr 1299156) poprzestanie na pozbawionym podstaw przypuszczeniu dotyczącym stanu majątku spadkowego jest wyrazem braku należytej staranności, który uniemożliwia uchylenie się od skutków prawnych złożenia albo niezłożenia oświadczenia woli w oparciu o przepisy o wadach oświadczenia woli, jeśli pomiędzy niedołożeniem wymaganej w okolicznościach sprawy dbałości a brakiem rozeznania co do przedmiotu spadku zachodzi zależność przyczynowo-skutkowa. Wobec tego za błąd istotny spadkobiercy uznać należy brak wiedzy o stanie spadku, mimo podjęcia właściwych i możliwych działań, zmierzających do ustalenia rzeczywistego stanu spadku. Stwierdzenie, że spadkobierca nie dołożył należytej staranności powinno być poprzedzone oceną okoliczności konkretnej sprawy i ustaleniem, jakich aktów staranności można było od niego wymagać. Odnosi się to do sprecyzowanych czynności, które faktycznie i prawnie spadkobierca mógłby podjąć, zmierzając do uzyskania koniecznej wiedzy o spadku. W razie niepodjęcia przez spadkobiercę żadnych czynności, wskazane jest określenie, jakich działań, w okolicznościach danej sprawy, prowadzących do pozyskania tej wiedzy można było od niego wymagać, ponieważ doprowadziłyby do uniknięcia błędu.

Natomiast w uzasadnieniu postanowienia z 18 marca 2010 r. (***CSK 337/09,*** LEX nr 677786) Sąd Najwyższy stwierdził, że sąd spadku bada z urzędu zasadność uchylenia się przez spadkobierców od skutków ich bezczynności (art. 1019 § 2 k.c.), ponieważ może to mieć istotny wpływ na ustalenie kręgu spadkobierców i na odpowiedzialność spadkową (art. 670 k.p.c. i art. 677 k.p.c.). (...) stanowiska uczestników nie mają tu istotnego znaczenia, ponieważ muszą oni udowodnić swoje twierdzenia wobec sądu (art. 6 k.c.). W tym celu sąd wyznacza rozprawę (art. 690 k.p.c.). Nie jest błędem istotnym - w rozumieniu art. 1019 § 2 k.c. w związku z art. 84 § 1 i 2 k.c. - nieznajomość przedmiotu spadku pozostająca w związku z przyczynowym z niedołożeniem przez spadkobiercę należytej staranności w ustalaniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego.

Mając na uwadze powyższe, Sąd na podstawie powołanych wyżej przepisów prawa orzekł jak w postanowieniu wstępnym.